

MINISTERIE VAN LANDBOUW,
NATUURBEHEER EN VISSERIJ

18 juli 1995

No. N. 955811

Directie Natuurbeheer

DE MINISTER VAN LANDBOUW, NATUURBEHEER EN VISSERIJ

Handelend in overeenstemming met het gevoelen van de Ministerraad;
Gezien de uitgebrachte adviezen;

BESLUIT:

Artikel 1

1. Voor opname in de lijst van watergebieden van internationale betekenis als bedoeld in artikel 2 van de op 2 februari 1971 te Ramsar, Iran, tot stand gekomen Overeenkomst inzake watergebieden van internationale betekenis, in het bijzonder als verblijfplaats voor watervogels (Trb. 1975, 84 en Trb. 1980, 90), worden de volgende gebieden aangemeld:
  - a. het op bijlage A van deze beschikking op kaart aangegeven gebied, bekend onder de naam "Krammer-Volkerak";
  - b. het op bijlage B van deze beschikking op kaart aangegeven gebied, bekend onder de naam "Verdronken Land van Saeftinge";
  - c. het op bijlage C van deze beschikking op kaart aangegeven gebied, bekend onder de naam "Zwarte Meer".
2. De aanmeldingen, bedoeld in het eerste lid, gaan vergezeld van een toelichtende nota, welke deel uitmaakt van deze beschikking.

Artikel 2

1. De in artikel 1 bedoelde gebieden worden aangewezen als speciale beschermingszone in de zin van artikel 4, eerste lid, van de richtlijn van de Raad van Europese Gemeenschappen van 2 april 1979, inzake het behoud van de vogelstand, 79/409/EEG (Pb. EG L 103).
2. De aanwijzingen, bedoeld in het eerste lid, gaan vergezeld van een toelichtende nota, welke deel uitmaakt van deze beschikking.

- Artikel 3 -

Artikel 3

Artikel 4.9, vierde lid, van de Wet Milieubeheer is niet van toepassing op het gebied "Krammer-Volkerak", en is niet van toepassing op geluidhinder in of vanuit de op bijlage C aangegeven vaargeulen in het "Zwarte Meer".

Artikel 4

Deze beschikking treedt in werking met ingang van de tweede dag na de dagtekening van de Staatscourant waarin zij wordt geplaatst.

's-Gravenhage, 18 juli 1995

DE MINISTER VAN LANDBOUW, NATUURBEHEER
EN VISSERIJ,

(w.g.) J.J. van Aartsen

Toelichting voor de Staatscourant

Artikel 2 van de Overeenkomst inzake watergebieden van internationale betekenis, in het bijzonder als verblijfplaats voor watervogels (Trb. 1975, 84 en Trb. 1980, 90) bepaalt dat iedere partij bij de Overeenkomst de daarvoor in aanmerking komende watergebieden aanmeldt voor opname in de lijst van watergebieden, welke bij de Overeenkomst behoort ("wetlands"). Deze lijst wordt bijgehouden door het krachtens artikel 8 van de Overeenkomst opgerichte Bureau. Ingevolge het bepaalde in artikel 3 van de Overeenkomst dient het behoud van deze gebieden als watergebied voor watervogels te worden bevorderd.

Artikel 4, eerste lid, van de richtlijn van de Raad van Europese Gemeenschappen van 2 april 1979, inzake het behoud van de vogelstand, 79/409/EEG (Pb. EG L 103), bepaalt dat voor de leefgebieden van de in bijlage I van de richtlijn vermelde vogelsoorten speciale beschermingsmaatregelen getroffen worden, opdat deze soorten daar waar zij nu voorkomen, kunnen voortbestaan en zich kunnen voortplanten. De Lid-Staten dienen met name de naar aantal en oppervlakte voor de instandhouding van deze soorten meest geschikte leefgebieden als speciale beschermingszone aan te wijzen, waarbij rekening wordt gehouden met de bescherming die deze soorten behoeven. Gelijksoortige maatregelen dienen de Lid-Staten ingevolge artikel 4, tweede lid, van de richtlijn te nemen ten aanzien van de niet in bijlage I genoemde en geregeld voorkomende trekvogels.

Een aanmelding als wetland en een aanwijzing als speciale beschermingszone heeft een aantal in de desbetreffende overeenkomst c.q. richtlijn vastgelegde gevolgen. Wat betreft het nationale beleid kan daaraan worden toegevoegd dat het in 1994 bijgestelde beleid ten aanzien van de jacht in natuurgebieden onder meer van toepassing is op gebieden welke zijn aangemeld als wetland en/of zijn aangewezen als speciale beschermingszone.

Dit bijgestelde beleid houdt in dat in natuurgebieden geen jacht plaatsvindt op trekkende wildsoorten en dat jacht op standwildsoorten in beginsel slechts plaatsvindt indien bepaalde met name genoemde belangen daartoe nopen. In het geval van de onderhavige 3 gebieden is dit beleid overigens ook nu al grotendeels van toepassing, vanwege de status van staats- en beschermd natuurmonument en/of vanwege de beheerders.

De aanmelding als wetland en aanwijzing als speciale beschermingszone is niet bedoeld om de scheepvaart en de recreatievaart in de betrokken gebieden (verdere) beperkingen op te leggen of ontwikkelingen daarvan onmogelijk te maken.

Tot nog toe is in Nederland, sinds 1980, een vijftiental gebieden aangemeld als wetland en, sinds 1986, een twintigtal gebieden aangewezen als speciale beschermingszone. In het Meerjarenprogramma Natuur en Landschap 1992-1996 wordt de aanmelding c.q. aanwijzing van o.a. de bovengenoemde drie gebieden aangekondigd. Bij de onderhavige beschikking wordt tot deze aanmelding c.q. aanwijzing besloten van het Krammer-Volkerak, het Verdronken Land van Saeftinge en het Zwarte Meer.

Het besluit tot aanmelding c.q. aanwijzing is tot stand gekomen na bestuurlijk overleg met de betrokken provincies en gemeenten. De Natuurbeschermingsraad alsmede de Rijksplanologische Commissie hebben terzake adviezen uitgebracht.

De in de beschikking genoemde kaarten en toelichtende nota's liggen ter inzage in de bibliotheek van het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, Bezuidenhoutseweg 73 te 's-Gravenhage.

Krammer-Volkerak

Het "Krammer-Volkerak" is een voormalig getijdegebied van ruim 6.450 ha, gelegen in de provincies Zeeland, Noord-Brabant en Zuid-Holland. Sinds 1987 is het Krammer-Volkerak afgesloten van het getijdegebied van de Oosterschelde. Het zoute getijdemilieu heeft plaats gemaakt voor een zoet milieu zonder getijde. De laagste delen van het voormalige intergetijdengebied liggen permanent onder water, de hoogste delen zijn permanent drooggefallen. De veranderingen in het abiotisch milieu hebben inmiddels al geleid tot grote veranderingen van de levensgemeenschappen. Op den duur zal een gebied ontstaan met een afwisseling tussen open water, kreken, slik, grazige vegetatie, parklandschap en bos. Op grond van ervaringen in vergelijkbare gebieden wordt verwacht dat de abiotische veranderingen zullen leiden tot de ontwikkeling van levensgemeenschappen die zowel nationaal als internationaal waardevol zijn. Dit is thans reeds in volle gang.

Bestuur en beheer zijn erop gericht deze ontwikkeling zo ongestoord mogelijk te laten verlopen. Dit komt onder meer tot uiting in het Natuurbeleidsplan (1990) waarin het gebied als "kerngebied" deel uitmaakt van de ecologische hoofdstructuur van Nederland (1990), in het Structuurschema Groene Ruimte (Kabinetstandpunt, 1993), waarin deze ecologische hoofdstructuur eveneens is aangegeven, en waarin het gebied de aanduiding heeft van kerngebied en/of natuurontwikkelingsgebied met waterrecreatie inpasbaar, in de aanwijzing van de drooggefallen delen en omgeving als staats- en beschermd natuurmonument op grond van de Natuurbeschermingswet, in de planologische aanduidingen in streek- en bestemmingsplannen en in het gevoerde beheer.

De scheepvaartfunctie in het Krammer-Volkerak wordt beschouwd als complementair met de natuurfunctie van het gebied. Overeenkomstig het Structuurschema Groene Ruimte geldt de recreatievaart, inbegrepen het huidige snelvaargebied, als inpasbaar.

Verdronken Land van Saeftinge

Het "Verdronken Land van Saeftinge" is een uitgestrekt circa 3.500 ha groot brakwatergetijdegebied, gelegen in de provincie Zeeland aan de zuidoever van de Westerschelde. Het bestaat uit schorren en slikken, doorsneden door diepe geulen of krekken. Vanuit natuurwetenschappelijk, aardwetenschappelijk, cultuurhistorisch en archeologisch oogpunt heeft het terrein grote betekenis. Door zijn grote omvang is het van belang voor de bestudering van natuurlijke geomorfologische en bodemvormende processen. De grootschaligheid, de rust en het ongerepte karakter maken het ook uit landschappelijk oogpunt waardevol. Het is het belangrijkste brakwater-schorrengebied van West-Europa.

Op bestuurlijk niveau bestaat er in grote mate overeenstemming over de natuurwetenschappelijke betekenis van het gebied en over het te voeren beleid. Dit komt onder meer tot uiting in het Natuurbeleidsplan (1990) waarin het gebied als "kerngebied" deel uitmaakt van de ecologische hoofdstructuur van Nederland, in het Structuurschema Groene Ruimte (Kabinetstandpunt, 1993), waarin deze ecologische hoofdstructuur eveneens is aangegeven, en waarin het gebied ook de aanduiding heeft van kerngebied (en/of natuurontwikkelingsgebied), in de aanwijzing van vrijwel het gehele gebied als staats- en beschermd natuurmonument op grond van de Natuurbeschermingswet, in de planologische aanduidingen in streek- en bestemmingsplan en in het gevoerde beheer.

Zwarte Meer

Het "Zwarte Meer" is gelegen in de provincies Overijssel en Flevoland en heeft een oppervlakte van ongeveer 2.050 ha. Het Zwarte Meer omvat een groot, ondiep randmeer met zeer ondiepe oeverzones, brede rietmoerassen, uiterwaarden en een kunstmatig eiland, het zogenaamde Vogeleiland. Bij oostenwind kunnen omvangrijke slikplaten droogvallen. Het Zwarte Meer maakte tot 1940 onderdeel uit van het IJsselmeer. Het Zwarte Meer is een representatief en waardevol onderdeel van de ondiepe randmeren die zijn ontstaan na de inpoldering van de IJsselmeerpolders. Vanwege de geringe diepte, de bodemopbouw en sedimentatie ontstond verlanding in de oeverzones en kreeg het gebied een grote botanische en ornithologische betekenis. In ornithologisch opzicht heeft het Zwarte Meer grote betekenis als broedgebied voor water-, moeras- en weidevogels.

Op bestuurlijk niveau bestaat er in grote mate overeenstemming over de natuurwetenschappelijke betekenis van het gebied en over het te voeren beleid. Dit komt onder meer tot uiting in het Natuurbeleidsplan (1990) waarin het gebied als "kerngebied" en "natuurontwikkelingsgebied" deel uitmaakt van de ecologische hoofdstructuur van Nederland, in het Structuurschema Groene Ruimte (Kabinetstandpunt, 1993), waarin deze ecologische hoofdstructuur eveneens is aangegeven, en waarin het gebied de aanduiding heeft van kerngebied en/of natuurontwikkelingsgebied met waterrecreatie ondergeschikt maar inpasbaar, in de aanwijzing van grote delen als staatsnatuurmonument op grond van de Natuurbeschermingswet, in de toepassing van de Relatienota, in de planologische aanduidingen in streek- en bestemmingsplannen en in het gevoerde beheer.

Artikel 4.9 Wet Milieubeheer

Aanmelding als wetland betekent dat artikel 4.9, vierde lid, van de Wet Milieubeheer van toepassing wordt. Dit houdt in dat het provinciaal bestuur het gebied in het provinciaal milieubeleidsplan zal aanduiden als "gebied waarin de kwaliteit van het milieu of van een of meer onderdelen daarvan bijzondere bescherming behoeft". Voor (delen van) wetlands, die liggen binnen de invloedssfeer van grote geluidsbronnen en voor de in de gebieden gelegen vaargeulen is dit niet a priori wenselijk. Dergelijke geluidsbronnen komen met name voor in en rondom het Krammer-Volkerak. Bovendien is dit wetland, anders dan Saeftinge en Zwarte Meer, niet reeds vrijwel geheel aangewezen als staats- of beschermd natuurmonument (wat een zelfde verplichting met zich meebrengt). Derhalve is in de beschikking bepaald dat artikel 4.9 lid 4b van de Wet Milieubeheer in het wetland Krammer-Volkerak niet van toepassing is. Voor de vaststelling van "milieubeschermingsgebieden" wordt verwezen naar het desbetreffende provinciale beleid voor dit gebied.

DE MINISTER VAN LANDBOUW, NATUURBEHEER
EN VISSERIJ,

(w.g.) J.J. van Aartsen

**TOELICHTING BIJ DE AANWIJZING VAN HET "KRAMMER-VOLKERAK" ALS
SPECIALE BESCHERMINGSZONE IN HET KADER VAN DE EG-VOGELRICHTLIJN**

1. Vogelkundige waarden

Voor de vogelkundige waarden van de speciale beschermingszone wordt verwezen naar de paragrafen 2 en 3 van de toelichting bij de aanmelding van het "Krammer-Volkerak" als Wetland.

De in die paragrafen 2 en 3 genoemde vogelsoorten welke van belang zijn uit oogpunt van artikel 4, eerste lid, van de EG-Vogelrichtlijn en die vermeld staan in bijlage I van deze richtlijn (versie 1991), zijn: Kuifduiker, Aalscholver, Lepelaar, Kleine zwaan, Brandgans, Bruine kiekendief, Blauwe kiekendief, Slechtvalk, Smelleken, Goudplevier, Kempphaan, Bosruiter, Kluut, Zwartkopmeeuw, Dwergstern, Visdief, Velduil en Blauwborst.

2. Begrenzing

De begrenzing van de speciale beschermingszone is conform de begrenzing van het Wetland. Verwezen wordt naar paragraaf 4 van de toelichting bij de Wetland-aanmelding en de daarbij behorende kaart.

3. Bestuur en beheer

Voor het bestuur en beheer van de speciale beschermingszone wordt verwezen naar paragraaf 5 van de toelichting bij de Wetland-aanmelding.

4. Andere gebruiksfuncties

Voor een beschrijving van de andere gebruiksfuncties van de speciale beschermingszone wordt verwezen naar paragraaf 6 van de toelichting bij de Wetland-aanmelding.

5. Gevolgen van de aanwijzing als speciale beschermingszone

De richtlijn van de Europese Gemeenschappen van 2 april 1979 inzake het behoud van de vogelstand, nr. 79/409/EEG, Pb. EG., no. L103, bepaalt terzake de speciale beschermingszones het volgende:

- Artikel 3, lid 2, sub a, verplicht de overheid tot het instellen van zones voor de bescherming, de instandhouding en het herstel van biotopen en leefgebieden van alle natuurlijke in het wild levende vogelsoorten op het Europees grondgebied van de lidstaten.

- Artikel 4 geeft een nadere uitwerking van de in artikel 3, lid 2, sub a, genoemde verplichting tot het instellen van de beschermingszones, waarbij met name prioriteit wordt gegeven aan de in Bijlage I van de EG-Vogelrichtlijn genoemde soorten (artikel 4, lid 1) en de migrerende soorten (artikel 4, lid 2).
- Artikel 4, lid 3, verplicht de overheid tot het toezenden aan de Commissie van de Europese Gemeenschappen van alle nuttige gegevens, zodat zij de geëigende initiatieven kan nemen voor de coördinatie die nodig is om te bereiken dat de zones bedoeld in lid 1 enerzijds, en in lid 2 anderzijds, een samenhangend geheel vormen dat voldoet aan de eisen inzake bescherming van de soorten in de geografische zee- en landzone waar deze richtlijn van toepassing is.
- Artikel 4, lid 4, verplicht de overheid tot het nemen van passende maatregelen om vervuiling en verslechtering van de woongebieden in de in de leden 1 en 2 bedoelde beschermingszones te voorkomen, alsmede om te voorkomen dat de vogels aldaar worden gestoord, voor zover deze vervuiling, verslechtering en verstoring, gelet op de doelstellingen van dit artikel, van wezenlijke invloed zijn.
- Artikel 12, lid 1, verplicht de overheid om de drie jaar, te rekenen vanaf het verstrijken van de in artikel 18, lid 1, bedoelde termijn bij de Commissie een rapport in te dienen over de toepassing van de nationale maatregelen die krachtens de richtlijn zijn getroffen.

Terzake van de speciale beschermingszones is ook de richtlijn van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna (Pb. EG L 206) van belang. Artikel 7 van de Habitatrichtlijn bepaalt namelijk dat de verplichtingen, voortvloeiende uit de artikelen 6, tweede, derde en vierde lid van de Habitatrichtlijn in de plaats treden van de verplichtingen die voortvloeien uit artikel 4, lid 4, van de EG-Vogelrichtlijn. De Habitatrichtlijn bevat terzake van de speciale beschermingszones de volgende verplichtingen:

- Artikel 6, lid 2, verplicht de overheid tot het treffen van passende maatregelen om ervoor te zorgen dat de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten in de speciale beschermingszones niet verslechtert en er geen storende factoren optreden voor de soorten waarvoor de zones zijn aangewezen voor zover deze factoren, gelet op de doelstellingen van de richtlijn, een significant effect zouden hebben.
- Artikel 6, lid 3, schrijft voor dat voor elk plan of project, dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van het gebied, maar afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor zo'n gebied, een passende beoordeling moet worden gemaakt van

de gevolgen voor het gebied. De bevoegde instanties mogen slechts toestemming geven voor het bedoelde plan of project, nadat zij de zekerheid hebben verkregen dat de natuurlijke kenmerken van het gebied niet zullen worden aangetast en nadat zij in voorkomend geval inspraakmogelijkheden hebben geboden.

- Artikel 6, lid 4, bepaalt dat een plan of project, ondanks negatieve conclusies van de beoordeling van de gevolgen voor het gebied en bij ontstentenis van alternatieve oplossingen, slechts gerealiseerd mag worden om dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard. Wel dient de overheid in dat geval alle nodige compenserende maatregelen te nemen om te waarborgen dat de algehele samenhang van het Europees ecologisch netwerk, Natura 2000 genaamd, in stand blijft.
Wanneer het betrokken gebied een gebied met een zogenaamd prioritair type natuurlijke habitat en/of een prioritaire soort is, kunnen alleen argumenten die verband houden met de menselijke gezondheid, de openbare veiligheid of met voor het milieu wezenlijk gunstige effecten worden aangevoerd, dan wel - na advies van de Europese Commissie - andere dwingende redenen van groot openbaar belang.

Voor een beschrijving van het nationale beleid ten aanzien van de jacht in natuurgebieden, waaronder Speciale beschermingszones, wordt verwezen naar paragraaf 7 van de toelichting bij de aanmelding van het "Krammer-Volkerak" als Wetland.